

[Rosing.]

ridse lidt op af den historiske baggrund og den betydning, den hidtidige grønlandske læreruddannelse gennem tiderne har haft.

For mere end 100 år siden, nemlig i 1845, oprettedes to seminarier i Grønland, et i Godthåb og et andet i Jakobshavn, den mest betydningsfulde ordning, datidens Grønland har haft. Men 30 år efter oprettelsen blev det nordgrønlandske seminarium nedlagt på grund af ringe elevtilgang.

Som enhver kan forstå, kunne man heller ikke vente en større tilgang til skolerne i starten, simpelt hen fordi en fangersøn hellere ville vælge et frit liv frem for at blive bundet til skolebænken flere timer hver dag. Men ordningen var ikke alene et gammelt ønske blandt missionsfolkene, men et fremsyn, som først eftertiden har vist var den rette vej, nemlig at give de indfødte, som missionen og skolen havde brug for, den ballast, som den åndelige arbejder måtte have. Dengang var det en anden tid, hvor kirkeligt arbejde var vigtigere end skolearbejdet. Det er også selvsagt, at religionsundervisningen i den første periode indtil århundredskiftet var skolens vigtigste opgave. Til trods herfor har seminarieuddannelsen gennem uddannelsen givet kateketer, nemlig lærere og prædikanter, en sådan ballast i deres daglige arbejde, at ordningen sammen med indførelsen af et kommunalstyre for Grønland for 100 år siden ganske afgjort var skyld i, at vi har kunnet komme over den alvorligste krise i vor historie, nemlig at vi havde mistet selv-tilliden og den århundredgamle selvfor-syningstradition på grund af den daværende handels- og kolonisationspolitik.

Indtil århundredskiftet blev der uddannet ca. 100 indfødte kateketer, hvoraf enkelte blev præsteviet efter mange års kateketgerning.

Efter århundredskiftet indtrådte en ny tid i Grønland. Loven om kirke- og skolevæsen i Grønland af 1905, den nye religiøse bevægelse og et nyt livssyn samt opførelsen af en ny seminariebygning gav læreruddannelsen den fornyelse, at kateketgerningens snævre ramme blev sprængt, således at skolens øvrige fag ud over det religiøse, som stadig var hovedvægten i uddannelsen, også efterhånden indtog en vigtig rolle.

Dertil kom, at et folkeligt og samfunds-

mæssigt oplysende arbejde efterhånden kom mere og mere i forgrunden i lærergerningen. Den rummelige seminariebygning gav tillige en mulighed for, at der kunne optages dobbelt så mange elever som før. Selv om læreruddannelsen dengang og i de følgende årtier var betydeligt ringere i forhold til pensummet hernede, var det dog et stort plus, at vorde-nde lærere stort set fik en sådan påvirkning af lærere og af tidens ånd, at lærergerningen blev en afgørende faktor i samfundets udvikling. Med andre ord, seminariets sønner blev ledere af befolkningens liv og trivsel folkeligt, litterært, religiøst og politisk. Digtning og udgivelse af den originale grønlandske litteratur blomstrede uden sidestykke før og i nutidens Grønland.

Den 6-årige og delte seminarieordning af 1845 blev ved styrelsesloven af 1925 ændret således, at uddannelsens første 2 år blev henlagt på 2-årig efterskole, de næste 2 år på 2-årig højskole, som var delt i 2 retninger: seminarie- og realskoleklasser, og de 2 sidste år på selve seminariet. Denne ordning, der samtidig etablerede eksamensskoler for de unge, som ikke ville være kateketer, har også haft en stor betydning for grønlændernes overtagelse af andre stillinger og funktioner end netop kateketstillingen.

Så kommer vi til vendepunktet, om jeg så må sige, i vor rolige udvikling, det, som vendte forholdene op og ned. Det var den anden verdenskrig, hvorunder Grønland blev adskilt fra moderlandet og måtte prøve at klare sig selv, dog under amerikansk beskyttelse. De ærede medlemmer ved sikkert, at vi, tilskyndet af vore erfaringer under krigen, har været fordringsfulde efter befrielsen, hvilket resulterede i, at Grønlandskommissionen af 1948-50 nedsattes; og Grønlands nye tid efter Grønlandskommissionens skelsættende retningslinjer i Grønlandspolitikken gav de unge, opvakte grønlændere rige muligheder for at få en eller anden uddannelse, navnlig her i Danmark. Dette forhold blev endnu mere mærkbart på læreruddannelsesområdet, navnlig efter at realskoleuddannelsen deroppe var ligestillet med uddannelsen på tilsvarende skoler hernede. Realskolelæremænd foretrak at tage en dansk læreruddannelse her i Danmark i stedet for på det grønlandske seminarium, hvis pensum var et helt andet og ikke gav lønmæssige fordele. Det grøn-